

VAYO BHEDA

Dr.Anupriya K
BAMS, MD (Ay)

Introduction

- Age of human being is classified according to physical dynamics (dhathu Pushti- which is the basis of maturing annavaha srothas)
- So most of the classification are based on nature of food taken by the baby.

Kashyapa samhitha

asamhitha

गर्भबालकुमाराख्यमित्येतस्त्रिविधं वयः। यौवनं मध्यमं
वृद्धमेतच्च त्रिविधं पुनः॥ वर्षावरः क्षीरपः स्याद्यावत् पिबति
वा पयः। वयस्तद्बालमस्माच्च यावत्
षोडशवार्षिकः॥ अत्रादः सर्व एव स्यात् कौमारे वयसि
स्थितः। अतः परम् धातुसत्त्वबलवीर्यपराक्रमैः॥ K. S. Khi. 3/72-74

- GARBHA – From intra uterine phase till delivery
- BALA – Upto one year after birth (Ksheerapa)
- KUMARA – 1-16 years
- YOUNVANA – 17- 34 Years
- MADHYAMA – 35-70 Years
- VARDHAKYA – Above 70 Years upto death

Susrutha Samhitha

Other authors have divided the age into three- Childhood, Adulthood and Old age.

‘वयस्तु त्रिविधं-बाल्यं, मध्यं, वृद्धमिति । तत्रोनषोडशवर्षीया बालाः । ते त्रिविधाः-क्षीरपाः, क्षीरान्नादा, अन्नादा इति । तेषु संवत्सरपराः क्षीरपाः, द्विसंवत्सरपराः क्षीरान्नादाः, परतोऽन्नादा इति’ । (सु.सू. ३५/२९)

- Balya - upto 16 years
 - a) Ksheerapa - upto 1 year(milk)
 - b) Ksheerannada – 1-2 years (milk+ solids)
 - c) Annada -2-16 years(solid food only)
- Madhyama
- Vridha

Charaka Samhitha

तद्वयो यथा स्थूलभेदेन त्रिविधं बालं, मध्यं, जीर्णमिति।

Ch. Vi. 8/122

- BAALYA –
 - ✓ Upto 16 years
 - ✓ 16-30 years
- MADHYAMA
- JEERNA

Ashtanga Hridaya

त्रिविधः कश्चित्तो बालः क्षीरान्नोभयवर्तनः।

A.H.U. 2/1

वयसत्वाषोडशाद् बालं तत्र धात्विन्द्रियौजसाम्
वृद्धिरासप्ततेर्मध्यं तत्रावृद्धिः परं क्षयः॥

A.H.Sa.3/105

- BALYA - upto 16 years
 - Ksheeravarthanam
 - Annavarthanam
 - Ubhaya varthanam
- MADHYAMA
- KSHAYA

Ashtanga Sangraha

वयस्त्रिविधम् बालं मध्यं वृद्धं च । तत्राऽषोडशाद्वर्षाद्
बालम् । आषष्टेर्मध्यम् । ततो वृद्धम् ।
तेष्वपि स्तन्याहारोभयवृत्त्या बालम् त्रिविधम् ॥

A. San. 8/124

- a) Baalya - upto 16 years
 - Stanya varthanam
 - Ahara varthanam
 - Ubhaya varthanam
- a) Madhyama – upto 60 years
- b) Vridha - after 60 years

Hareetha Samhitha

पार्थे श्रान्त श्रमक्षीण बालस्त्री सुकुमारकम् ।
एतषां मध्यमा संज्ञा प्रोच्यते बैधकागमे ॥
आषोडशादभवेद्बालः पञ्चविंशो युवा नरः ।
मध्यमं सप्ततिर्यावत्परतो वृद्ध उच्यते । H.S. 1/5

- Baalya – Upto 16 years
- Yuva – 10-25 years
- Madhyama – 25 – 70 years
- Vridha – above 70 years

AROGYA RAKSHA KALPADRUMA

JATAMATRA	BABY AFTER BIRTH
PAKSHAATHEETHA	ONE PAKSHA – 14/15 DAYS OLD CHILD
ATHI PAKSHATHI	28 DAYS OLD
TRI MASIKA	3 MONTH OLD CHILD
SHANA MASIKA	6 MONTH OLD CHILD
EKABDHA	1 YEAR OLD
TRAYAABDHA	3 YEAR OLD
PANCHA AYANA	5 YEAR OLD CHILD
ASHTABDHA	8 YEAR OLD CHILD
DASHABDHA	10 YEAR OLD CHILD
DWADASHABDHA	12 YEAR OLD CHILD

CLASSIFICATION	AMARAKOSHA	SHABDAKALPA DRUMA	PARASHARA SMRITHI
BAALYA	TILL 5 YEARS OF LIFE	-	-
KAUMARA	-	TILL 5 YEARS	-
GAURI	-	-	8 YEARS
ROHINI	-	-	9 YEARS
KANYA	-	-	10 YEARS
RAJASWALA	-	-	>10 YESRS
PAUGANDA	5-9 YERAS	5-10 YEARS	-
KAISHORA	9-16 YEARS	10-15 YEARS	-
YOUVANA	>16 YEARS	>15 YEARS	-

INFANTILE	5 TH WEEK – 1 YEAR	
TODDLER	1 YEAR – COMPLETED 2 YEARS	
PRE SCHOOL AGE	3 RD YEAR – COMPLETED 5 YEARS	
SCHOOL AGE	GIRLS	BOYS
	6 TH YEAR -10 YEARS	6 – 12 YEARS
ADOLOSCENCE		
PRE PUBESCENT	10-12 YEARS	12- 14 YEARS
PUBESCENT	12- 14 YEARS	14 – 16 YEARS
POST PUBESCENT	14 – 18 YEARS	16 – 20 YEARS
YOUNG ADULthood	17 – 21 YEARS	